

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความมานะอุตสาหะ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของบุคคลที่สถานประกอบการในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมสนใจ และต้องการให้เกิดในแต่ละบุคคลมากกว่าความรู้ความสามารถ เนื่องจากความรู้ความสามารถเหล่านี้สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมจากสถานประกอบการได้ (ลลิตา ฤกษ์สำราญ, 2533 อ้างถึงใน วันเพ็ญ เกาสวัสดิ์, 2536, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งเน้นของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (วิสิทธิ์ ไรจน์พจนรัตน์, 2546, หน้า 24) ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสามารถในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ความมานะอุตสาหะยังเป็นคุณสมบัติสำคัญที่สังคมไทยในปัจจุบันต้องการให้เกิดแก่ประชาชนของประเทศ เนื่องจากความมานะอุตสาหะเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงานในอนาคต (กรมวิชาการ, 2542, หน้า 1) ซึ่งคนที่มีความมานะอุตสาหะในการทำงานย่อมนำมาซึ่งการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

นอกจากความมานะอุตสาหะจะเป็นคุณสมบัติที่สำคัญต่อการประกอบอาชีพแล้ว ความมานะอุตสาหะยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Erikson, 1968, p. 123; Miller, 1999, Abstract) กล่าวคือ การที่นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำนั้น ขึ้นอยู่กับความมานะอุตสาหะของนักเรียน คือ ถ้านักเรียนมีความมานะอุตสาหะน้อย จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในทางกลับกันถ้านักเรียนมีความมานะอุตสาหะมาก ก็จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นอกจากนี้ยังทำให้เป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวาง มีปัญญาเฉลียวฉลาด และมีไหวพริบดีทำให้ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ

อีริคสัน (Erikson, 1968, p. 123) กล่าวว่า ความรู้สึกและนิสัยในการทำงานของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับการรู้สึกถึงความมีมานะอุตสาหะ และถ้านักเรียนไม่สามารถพัฒนาความมานะอุตสาหะในขั้นพัฒนาการนี้ได้ จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ซึ่งจะทำให้นักเรียนฝังใจว่าตนเองจะต้องพบแต่ความล้มเหลวตลอดชีวิต (Alder, 1913 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2539, หน้า 39) ถ้านักเรียนมีความรู้สึกนี้มาก ๆ จะฝังรากลึกในบุคลิกภาพตลอดไป (Erikson, 1968, p. 123 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2539, หน้า 51)

การที่สังคมมีความต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องสร้างและส่งเสริมให้เกิดแก่ประชาชนตั้งแต่วัยเยาว์ จึงควรมีการเร่งพัฒนาเด็กให้มีทักษะและความรู้พื้นฐานในวัยประถมศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก เนื่องจาก เด็กวัยนี้มีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ ชอบแสวงหาความรู้และสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ และเป็นวัยที่มีความตื่นตัวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ค่อนข้างสูง (รติชน พิริยสภ, 2543, หน้า 145) และถ้าได้รับการสนับสนุนที่ดีและเหมาะสม เด็กจะเรียนรู้ว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้และทำได้สมบูรณ์ (Erikson, 1968, p. 123) ก่อให้เกิดความมานะอุตสาหะซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และนิสัยในการทำงานในวัยผู้ใหญ่ต่อไป

สำหรับการพัฒนาและส่งเสริมให้เยาวชนเกิดความมานะอุตสาหะในการเรียนนั้น จำเป็นที่จะต้องทราบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน ซึ่งการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์วิถีวิถีพล (Path Analysis) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่อธิบายได้ว่า มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลทางตรง และทางอ้อมต่อความมานะอุตสาหะในการเรียน และส่งผลมากน้อยในระดับใด และเป็นประโยชน์ต่อการอธิบาย พยากรณ์และควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 113) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เนื่องจากเป็นวัยที่เด็กมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เพิ่มความสนใจในการทำงาน และเป็นวัยที่มีความตื่นตัวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ค่อนข้างสูง ตลอดจนมีความสามารถในด้านต่าง ๆ มากขึ้น และจากผลการวิจัยที่พบจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถหาทางพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนมีความมานะอุตสาหะในการเรียนเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนิสัยในการทำงานในวัยผู้ใหญ่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในเขตภาคตะวันออก ผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรและกำหนดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรในโมเดล จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโมเดลได้แก่ ทฤษฎีเกี่ยวกับความมานะอุตสาหะของ อิริคสัน (Erikson, 1968, p. 123) ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านความมานะอุตสาหะของนักเรียนจะไม่ประสบความสำเร็จถ้าครอบครัวไม่มีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีลักษณะที่สอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนตามที่อิริคสันกล่าวไว้ นั่นคือ การให้คำปรึกษา คำแนะนำ การดูแลเอาใจใส่ จะทำให้นักเรียนรู้สึกได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัวทำให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ จากแนวคิดของแบนดูรา (Bandura , 1977, pp. 84-85) ที่กล่าวว่าถ้านักเรียนมีความคาดหวังสูงก็จะทำให้นักเรียนมีความมานะอุตสาหะมากขึ้น นอกจากนี้จากการศึกษาของ วันเพ็ญ เกาสวัสดิ์ (2536, บทคัดย่อ) สิริพร ดาวัน (2540, บทคัดย่อ) ศศวรรณ เทศศรีเมือง (2535, บทคัดย่อ) และเอ็ดมอนสัน (Edmonson, 1998, Abstract) พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครอง ความคาดหวังของนักเรียน การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน การควบคุมตนเอง และเพศของนักเรียนมีอิทธิพลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยนำแนวคิดจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นตัวแปรต้น ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ความคาดหวังของผู้ปกครอง ความคาดหวังของนักเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน การควบคุมตนเอง และเพศของนักเรียน และได้ตั้งสมมติฐานในรูปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ตัวแปรความคาดหวังของนักเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน

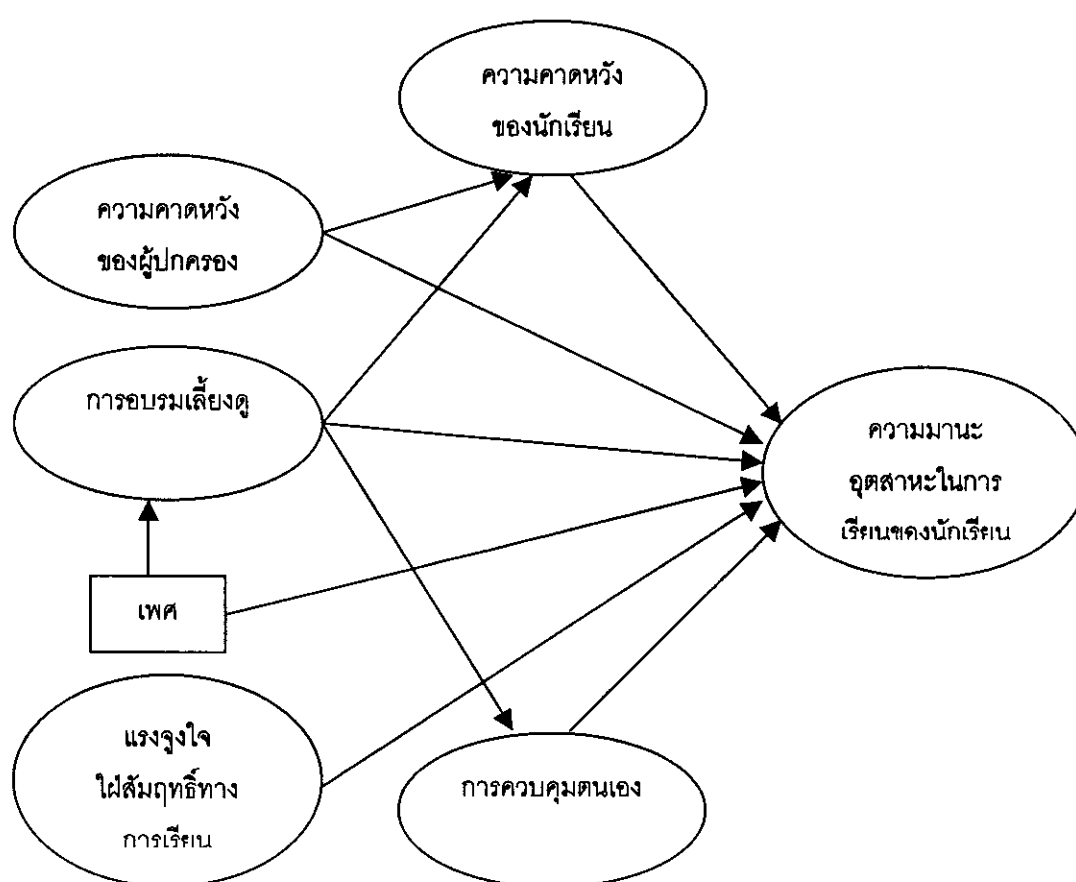
2. ตัวแปรความคาดหวังของผู้ปกครอง มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน โดยอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านทางตัวแปรความคาดหวังของนักเรียน

3. ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน โดยอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านทางตัวแปรความคาดหวังของนักเรียนและตัวแปรการควบคุมตนเอง

4. ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน

5. ตัวแปรเพศของนักเรียน มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรความมานะ
อุตสาหะในการเรียนของนักเรียน โดยอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านทางตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู

6. ตัวแปรการควบคุมตนเอง มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความมานะอุตสาหะใน
การเรียนของนักเรียน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมานะอุตสาหะ
ในการเรียนของนักเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบว่ามียุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แนวทางในการหาวิธีการส่งเสริมให้นักเรียนมีความมานะอุตสาหะในการเรียนเพิ่มขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออก จำนวน 145,894 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 450 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรตาม 1 ตัวแปร และตัวแปรต้น 6 ตัวแปร ดังนี้
 - 2.1 ตัวแปรตามซึ่งเป็นตัวแปรแฝง 1 ตัวแปร คือ ความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่
 - 2.1.1 ความกระตือรือร้นในการเรียน
 - 2.1.2 ความตั้งใจในการทำงานตามที่ครูกำหนด
 - 2.1.3 การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
 - 2.1.4 การแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน
 - 2.2 ตัวแปรต้น 6 ตัวแปร แบ่งเป็นตัวแปรแฝง 5 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ 1 ตัวแปร ดังนี้
 - 2.2.1 ตัวแปรแฝง
 - 2.2.1.1 การควบคุมตนเอง วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่
 - 2.2.1.1.1 การกำกับดูแลตนเองด้านการแสดงออก
 - 2.2.1.1.2 การกำกับดูแลตนเองด้านอารมณ์
 - 2.2.1.2 ความคาดหวังของนักเรียน วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่
 - 2.2.1.2.1 ความตั้งใจเรียน
 - 2.2.1.2.2 ผลการเรียนรู้
 - 2.2.1.2.3 ความมุ่งมั่นเกี่ยวกับอนาคต

2.2.1.3 ความคาดหวังของผู้ปกครอง วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่

2.2.1.3.1 ความตั้งใจเรียนของนักเรียน

2.2.1.3.2 ผลการเรียนของนักเรียน

2.2.1.3.3 นักเรียนมีอนาคตที่ดี

2.2.1.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่

2.2.1.4.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ภายใน

2.2.1.4.2 ความพยายามพึ่งตนเอง

2.2.1.4.3 การบรรลุเป้าหมาย

2.2.1.5 การอบรมเลี้ยงดู วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 1 ตัวแปร ได้แก่

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

2.2.2 ตัวสังเกตได้ ได้แก่ เพศของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน (Industry in Studying) หมายถึง พฤติกรรมทางด้านการเรียนที่แสดงถึงความตั้งใจ ความเอาใจใส่ ความอดทน ความกระตือรือร้น ความพยายามและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ต้องเผชิญ วัดจากแบบวัดความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนที่สร้างขึ้น จำแนกคุณลักษณะของผู้ที่มีความมานะอุตสาหะในการเรียนออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

1.1 ความกระตือรือร้นในการเรียน หมายถึง นักเรียนมีความตื่นตัว และความสนใจ ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น นักเรียนมาโรงเรียนสม่ำเสมอ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย ความรวดเร็ว เป็นต้น

1.2 ความตั้งใจในการทำงานตามที่ครูกำหนด หมายถึง การทำงานที่ได้รับ มอบหมายด้วยความพยายาม ความมุ่งมั่น ความอดทน ความเอาใจใส่ เช่น การทำการบ้านส่ง ตามเวลาที่กำหนด เป็นต้น

1.3 การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม หมายถึง การใช้เวลาว่างทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็น การชวนชวนหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง เป็นต้น

1.4 การแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน หมายถึง การปรับปรุงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นใน การเรียนให้ดีขึ้น เช่น การทำการบ้านให้ผิดน้อยลง เป็นต้น

2. ความคาดหวังของผู้ปกครอง (Parent 's Expectation) หมายถึง ความต้องการ หรือ ความมุ่งหมายของผู้ปกครองที่ปรารถนาให้นักเรียนตั้งใจเรียนให้มากขึ้น ทำผลการเรียนให้ดีกว่าที่ผ่านมา และมีอนาคตที่ดี วัดได้จากแบบวัดความคาดหวังของผู้ปกครองที่สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้าน

2.1 ความตั้งใจเรียนของนักเรียน คือ ความต้องการหรือความมุ่งหมายของผู้ปกครอง ที่ต้องการให้นักเรียนสนใจการเรียนให้มากขึ้น

2.2 ผลการเรียนของนักเรียน คือ ความต้องการหรือความมุ่งหมายของผู้ปกครองที่ ต้องการให้นักเรียนทำผลการเรียนให้ดีขึ้น

2.3 นักเรียนมีอนาคตที่ดี คือ ความต้องการหรือความมุ่งหมายของผู้ปกครองที่ ต้องการให้นักเรียนมีอนาคตที่ดี

3. การอบรมเลี้ยงดู (Child Rearing Practices) หมายถึง การปฏิบัติของผู้ปกครองที่มี ต่อนักเรียนในเรื่องของการให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำ การให้เวลา การดูแลเอาใจใส่ วัดได้จาก แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูที่พัฒนามาจากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบ่งการอบรมเลี้ยงดู ไว้ 3 แบบ ดังนี้

3.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณพ่อคุณแม่ปฏิบัติต่อตนไม่เข้มงวดมากเกินไป และให้อิสระในการคิด การตัดสินใจ และการกระทำของคุณพ่อคุณแม่ ภายใต้ขอบเขตที่คุณแม่กำหนด โดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อนักเรียน บางครั้งพ่อแม่อาจ ให้นักเรียนได้ลองผิด ลองถูก และถ้านักเรียนทำได้ถูกต้องเหมาะสมจะมีการชมเชยให้กำลังใจ แต่ถ้าหากทำผิดจะมีการชี้แนะสิ่งที่ถูกต้องให้โดยไม่มีการซ้ำเติม หรือมีการลงโทษแต่เป็นการลงโทษ ที่มีเหตุผล

3.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณพ่อคุณแม่ปฏิบัติต่อตนเองแบบให้การดูแลเอาใจใส่ ให้ความรักมากเกินไป ไม่ยอมให้นักเรียนห่างสายตาค้นหา นักเรียนไม่ต้องคิด ไม่ต้องตัดสินใจ ไม่ต้องทำอะไรเลยเนื่องจากพ่อแม่จะเป็นผู้ตัดสินใจให้ทั้งหมด

3.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนรู้สึกว่าตนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ เมื่อนักเรียนต้องการสิ่งใดก็ไม่ได้อย่างที่ตนต้องการ พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาในการดูแลอบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ จนส่งผลให้นักเรียนไม่รู้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควร สิ่งใดไม่ควร

4. การควบคุมตนเอง (Self-Control) หมายถึง ความพยายามในการกำกับดูแลตนเอง ในด้านอารมณ์ และการแสดงออกให้อยู่ในกฎเกณฑ์ที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสม วัดได้จากแบบวัด

การควบคุมตนเองที่พัฒนามาจากแบบวัดการควบคุมตนเองของฟิลิปและวิลค็อก (Philip & Wilcox, 1983, pp. 1020-1028) แบ่งออกเป็น

4.1 การกำกับดูแลตนเองด้านการแสดงออก หมายถึง ความพยายามในการบังคับตนเองให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4.2 การกำกับดูแลตนเองด้านอารมณ์ หมายถึง ความพยายามในการบังคับจิตใจและความรู้สึก ให้อยู่ในแนวทางที่เหมาะสม

5. ความคาดหวังของนักเรียน (Student 's Expectation) หมายถึง ความต้องการ หรือความมุ่งหมายของนักเรียนที่จะเรียนให้ได้ดีกว่าที่ผ่านมา โดยการตั้งใจเรียนให้มากขึ้น ทำผลการเรียนให้ดีขึ้น และมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับอนาคต วัดได้จากแบบวัดความคาดหวังของนักเรียนที่สร้างขึ้น

5.1 ความตั้งใจเรียน คือ ความต้องการหรือความปรารถนาของนักเรียนที่จะสนใจการเรียนมากขึ้น

5.2 ผลการเรียน คือ ความต้องการหรือความปรารถนาของนักเรียนที่จะทำผลการเรียนให้ดีขึ้น

5.3 ความมุ่งหวังเกี่ยวกับอนาคต คือ ความต้องการหรือความปรารถนาของนักเรียนที่จะมีอนาคตที่ดี

6. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement Motivation) หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำการเรียนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีความพยายามในการแก้ไขปัญา และเอาชนะอุปสรรคในการเรียน วัดจากแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พัฒนามาจากแบบวัดของประกายทิพย์ พิชัย (2539, หน้า 87-89) ซึ่งจำแนกคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

6.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ภายใน คือ แรงผลักดันจากภายในของแต่ละบุคคลที่ทำให้รู้สึกต้องการที่จะประสบความสำเร็จ

6.2 ความพยายามพึ่งตนเอง คือ ความพยายามในการเอาชนะอุปสรรค หรือแก้ไขปัญาเกี่ยวกับการเรียนด้วยตนเอง

6.3 การบรรลุเป้าหมาย คือ แรงกระตุ้นที่ก่อให้เกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จทางการเรียน

7. นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546